

KÜBA CUMHURİYETİ

TARIM SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih: 02.06.2026

Raporu Hazırlayan: **Havana Ticaret Müşavirliği**

Açıklama: Küba Cumhuriyeti Devletinde istatistik yayımlanması devlet kontrolündedir ve düzenli olarak açıklanmasına izin verilmemektedir. Küba'da üst düzey toplantılarda ve sosyal medyada Bakanların veya üst düzey yetkililerinin yapmış oldukları açıklamalarda bazı verilere ulaşılması mümkün olmaktadır. Diğer taraftan Küba Cumhuriyeti Devleti istatistik Kurumu¹ eski veya yeni bile olsa sınırlı istatistikleri yayımlamaktadır.

1. Ülke Pazarında Tarım Sektörü

Küba'nın tarım sektörü, son yıllarda çoğu temel kategoride üretimin gerilemesiyle birlikte önemli zorluklar yaşamıştır. Sektör; karmaşık bir düzenleyici ortam altında faaliyet gösteren, devlete ait işletmelerin, kooperatiflerin ve özel çiftçilerin birleşiminden oluşan bir yapıya sahiptir.

1.1 İlgili Sektörde Üretim

Şeker Üretimi: Bir zamanlar Küba'nın temel ekonomik dayanaklarından bir olan şeker endüstrisi, dramatik bir küçülme göstermiştir. Devlet ait şeker üreticileri şirketler grubu olan AZCUBA, 56 agro-sanayi şeker şirketi, 12 damıtımevi, 11 rafineri ve 130 yan ürün tesisi işletmektedir. Sektör, biyokütle üretimi yoluyla ülkenin enerji arzının %14'üne kadar katkı sağlamaktadır.² Küba'da 2024/2025 şeker hasadı 150.000 tonu geçememiştir; bu, bir asırdan fazla bir sürenin en kötü sonucudur ve geçen yılın veriminin yarısından azdır. Bu rakam, bugüne dek yayımlanan bağımsız tahminlerden bile daha kötü olup, bu şeker üretim sezonu için belirlenen mütevazı devlet planının yarısından ancak biraz fazlasına tekabül etmektedir. Onlarca yıl boyunca Küba ekonomisinin temel taşı, ülkenin önde gelen ihracat ürünü ve ulusal gurur kaynağı olmuş bir ürün olan şeker, şuan önemli bir üretim açığı göstermektedir. Bu miktar, ülkenin iç taleplerini karşılamakta yetersiz kalmakta; (temel bir bileşen olarak yerli şekere bağımlı olan) Küba rom endüstrisini zor bir duruma sokmakta ve Havana'nın Çin ile yaptığı imtiyazlı tedarik anlaşmasını yerine getirmesine engel olmaktadır. Bazı raporlara göre, bu hasat döneminde faaliyet gösteren on beş şeker fabrikasının toplam üretim hedefleri, 280.000 ton şeker seviyesine dahi ulaşamamaktadır. Çeşitli resmi medya organları, on şeker fabrikasına ait üretim rakamlarını ayrı ayrı yayımlamış olup, bu rakamların toplamı 95.584 ton olarak gerçekleşmiştir. Resmi raporlara göre, bazı fabrikalar son derece zayıf sonuçlar elde etmiştir. Santiago de Cuba'daki Dos Ríos fabrikası, planlanan 20.811 tonluk hedefin yalnızca 2.700 tonunu (%13) güçlüğüle üretebilmiş; Antonio Guiteras ise öngörülen 45.000 tonluk hedefin 7.200 tonunu (%16) gerçekleştirmiştir.³

Pirinç Üretimi: Pirinç üretimi önemli ölçüde gerilemiş olup; 2024 hasadı, 79.000 hektarlık alanda yalnızca 80.000 tona ulaşarak, yurt içi tüketimin sadece %11'ini karşılayabilmiştir. Yıllık pirinç talebi yaklaşık 700.000 ton seviyesindedir; bu durum, önemli miktarda ithalat yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Hükümet, verimi artırmak amacıyla Vietnamlı şirketlerle iş birlikleri başlatmış olup; ulusal ortalama olan 3 tona kıyasla, yapılan deneysel ekimlerde hektar başına 7,2 ton verim elde edilmiştir. Bu bağlamda, Mariel Özel Kalkınma Bölgesi'nin bir kullanıcısı olan Vietnamlı şirket Agri VMA, Los Palacios tarımsal-endüstriyel tahıl şirketine (Pinar del Río) ait ve Cubanacán olarak bilinen bölgede, bir intifa hakkı sözleşmesi kapsamında arazi edinmiştir. Tüketim amaçlı olarak 1.772 ton pirinç satışa sunulmuş olup; bu

¹ [Oficina Nacional de Estadística e Información \(gob.cu\)](http://Oficina Nacional de Estadística e Información (gob.cu))

² azcuba – Caña es más que azúcar

³ La zafra azucarera cubana no alcanza las 150.000 toneladas, la peor en más de un siglo - SWI swissinfo.ch

ürünlerin bir kısmı örneğin Vueltabajo ve Artemisa'nın bazı bölgelerindeki sübvansiyonlu gıda sepetlerine dahil edilmiştir. Agri VMA şirketi, pirinç tarımını desteklemek amacıyla; ilaçlama makineleri ile ekim ve gübreleme işlemleri için kullanılan dönerli toprak işleme makineleri (rotovatorler) gibi çeşitli ekipmanları bölgeye getirmiştir.⁴

Tütün Üretimi: Tütün, Küba'nın en önemli tarımsal ihracat ürünlerinden biri olmaya devam etmektedir. Devlet tütün şirketi Tabacuba; 14 tarımsal, 7 tarımsal-endüstriyel, 9 bükülmüş tütün ve 4 sigara şirketi olmak üzere toplam 45 şirketi yönetmektedir. Birinci sınıf puro üretimi; başta İspanya, Çin ve Avrupa pazarlarına yapılan ihracatlarla birlikte, önemli bir döviz kazandırıcı kaynak olmayı sürdürmektedir. Küba, Amerika Birleşik Devletleri tarafından uygulanan ekonomik ambargoya rağmen, 2025 yılının ilk yarısında temel tütün ürünleri üretiminde büyüme kaydetmiştir. Tabacuba, 2024 yılının aynı dönemine kıyasla, ülkenin ihracata yönelik el yapımı puro üretiminde altı milyon adetlik bir artış gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Şirket tarafından yapılan açıklamaya göre; Habanos S.A.'ya yapılan teslimatlar planlanan miktarın yüzde 90'ına ulaşmıştır.⁵

Diğer Mahsuller: Yumru köklü bitkiler, kök bitkiler ve sebze üretimi nispeten istikrarlı seyrini korumuş; ancak ulusal talebin altında kalmıştır.

Küba'daki narenciye üretimi; ülkede ilk kez 2006 yılının sonlarında tespit edilen Huanglongbing (HLB) veya diğer adıyla "narenciye yeşillenme hastalığı" nedeniyle ciddi ve süregelen bir düşüşle karşı karşıya kalmıştır. 2025 yılına gelindiğinde bu hastalığın etkisi yıkıcı boyutlara ulaşmış; verimin önemli ölçüde düşmesine, ağaç ölümlerinin yaygınlaşmasına ve eskiden narenciye bahçesi olan pek çok arazinin başka mahsullerin üretimine ayrılmasına neden olmuştur.⁶

Kahve üretimi son beş yıl içinde yüzde 51 oranında gerilerken; **kakao üretimi**, Guantanamo eyaletine bağlı Baracoa belediyesinde yoğunlaşmıştır.

1.2 Ortalama Üretici Fiyatları

Küba, tarımsal ürün fiyatlarında üretim eksiklikleri, para birimi devalüasyonu ve tedarik zinciri aksamaları nedeniyle bir enflasyon sarmalı içinde bulunmaktadır. Hükümet, enflasyonu kontrol altında tutmak için belirli ürünlerde fiyat tavanları uygulamaktadır. Bakanlar Kurulu, temel tarımsal ürünler için resmi piyasa fiyatları belirlemiştir. Pirinç pound başına 155 CUP ile sınırlandırılmıştır, ancak gayri resmi piyasalarda 290-350 CUP arasında satılmaktadır. Domuz eti fiyatları çoğu eyalette pound başına 600-700 CUP arasında değişirken, Havana'da 850 CUP'a kadar çıkmaktadır. Resmi enflasyon Mayıs 2025 itibarıyla yıllık bazda yaklaşık %16,4 civarındaydı, ancak gerçek enflasyonun çok daha yüksek olduğu tahmin edilmektedir. Pirinç, yumurta ve patates gibi temel gıdaların fiyatları, enflasyonun ana itici güçleri olmuştur. Gayri resmi döviz kuru Ağustos 2025 itibarıyla 405 CUP/USD'ye ulaşmıştır. Pirinç için devlet tedarik fiyatı ton başına 239.000 pesodur. Ancak üreticiler, bu fiyatın özellikle işçi ücretleri dahil olmak üzere üretim maliyetlerini yeterince karşılamadığını savunmaktadır. Hükümet, üreticilerin belirli ürünler (bal, odun kömürü, fasulye, mısır, soya fasulyesi ve pirinç) için ihracat değerinin %54-55'ini almasına olanak tanıyan bir finansman planını onaylamıştır.⁷

⁴ [Cuba cosechó en 2024 apenas un 11 % del arroz que consume - SWI swissinfo.ch](https://www.swissinfo.ch/fr/actualites/cuba-cosech%C3%B3-en-2024-apeenas-un-11-%20del-arroz-que-consume)

⁵ [Cuba incrementa producción tabacalera en primer semestre de 2025 - Radio Guamá \(radioguama.cu\)](https://www.radioguama.cu/noticia/cuba-incrementa-produccion-tabacalera-en-primer-semestre-de-2025)

⁶ [EVALUATION-OF-MANAGEMENT-STRATEGIES-FOR-CITRUS.pdf \(tropicsafe.eu\)](https://tropicsafe.eu/evaluation-of-management-strategies-for-citrus.pdf)

⁷ [El Gobierno cubano regula temporalmente los precios máximos del arroz y el frijol - SWI swissinfo.ch](https://www.swissinfo.ch/fr/actualites/el-gobierno-cubano-regula-temporalmente-los-precios-maximos-del-arroz-y-el-frijol)

1.3 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Devlete Ait İşletmeler

AZCUBA (Grupo Azucarero): Şeker kamışı üretimi, şeker üretimi, yan ürünler ve elektrik üretimi dahil olmak üzere şeker agro-sanayisinin tüm yönlerinden sorumlu devlet şeker iş grubudur. AZCUBA, 13 bölgesel şeker işletmesi ve 10 ulusal düzeyde destek işletmesinden oluşmaktadır.

TABACUBA: 2000 yılında kurulan ve tütün faaliyetini üretimden pazarlamaya kadar yöneten tek ekonomik organizasyon olarak kurulan Küba Tütün İş Grubudur. Tabacuba, 45 şirketi yönetmekte ve Habanos S.A., Brascuba Cigarillos S.A. ve Internacional Cubana de Tabacos S.A. dahil olmak üzere ortak girişimler aracılığıyla uluslararası pazarlara faaliyette bulunmaktadır.

ACOPIO: 1962'de kurulan Küba'nın Devlet Tedarik ve Dağıtım Ajansıdır. Acopio, ülke genelinde 3.700'den fazla perakende satış noktasına hizmet veren 14 il işletmesini kapsamaktadır. Ajans, üreticilerden tarımsal ürünleri toplamaktan ve bunları devlet kanalları aracılığıyla dağıtmaktan sorumludur.

Kooperatifler ve Özel Üreticiler

Tarımsal Üretim Kooperatifleri (CPAs): Toprak ve ekipmanlarını kolektif olarak sahip olan, üretim kararlarında özerk olarak faaliyet gösteren yasal tüzel kişilikler olarak faaliyet gösteren kooperatiflerdir.

Temel Kooperatif Üretim Birimleri (UBPCs): 1993'te kurulan, kullanma hakkı sözleşmeleri kapsamında devlet toprağını yöneten ve devlet çiftliklerinden daha fazla özerkliğe sahip olan kooperatiflerdir.

Kredi ve Hizmet Kooperatifleri (CCSs): Toprağın bireysel mülkiyetini koruyan ancak kredi ve hizmet alımında işbirliği yapan küçük çiftçilerin dernekleridir.

Küba'da altı milyon hektar tarımsal arazi bulunmaktadır; bunların %79'u devlete aittir, %13'ü özeldir ve %7'si kooperatiflere aittir. Küba'da iç üretimi teşvik etmek, gıda dağıtımını üzerindeki devlet kontrolünü azaltırken özel sektör katılımını artırmak için tarımsal ve orman ürünlerinin pazarlanmasını kolaylaştıran yeni bir düzenleme onaylanmıştır. 2025 yılına ait 143 Sayılı Kararname ve Tarım Bakanlığı'nın 2026 yılına ait 16 Sayılı Kararı ile küçük ve orta ölçekli işletmelere (MSME'ler), tarımsal olsun veya olmasın kooperatiflere, kendi hesabına çalışanlara ve arazi sahiplerine tarımsal ürünlerin dağıtımını ve pazarlanmasına katılma yetkisi verilmektedir. Bu itibarla, özel sektör, şimdiye kadar süreci kontrol eden devlete ait Acopio şirketinin aracılığı olmaksızın toptan ve perakende pazarlara serbestçe erişebilmektedir.

1.4 İlgili Sektörde Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Küba'nın tarımsal pazarlama sistemi, devletin dağıtım üzerinde önemli kontrolü sürdürdüğü birden fazla kanal aracılığıyla faaliyet göstermektedir.

Acopio (Devlet Tedariki): Üreticilerden tarımsal ürünleri satın almaktan sorumlu birincil devlet ajansıdır. Acopio, 275/2024 Sayılı Karar kapsamında çoğu tarımsal ürün için ilk satın alma seçeneğine sahiptir. Ajans, çalışan nüfusun erişimini iyileştirmek için birkaç ilde gece pazarları işletmektedir.

Tarımsal Pazarlar (Mercados Agropecuarios): Çiftçiler ve kooperatifler, devlet sözleşme yükümlülüklerinin ötesindeki fazla üretimi, arz ve talep tarafından belirlenen fiyatlarla tarımsal pazarlarda satabilirler. Bu pazarlar, 1994'te gıda bulunabilirliğini artırmak için kurulmuştur.

Ürünler, devlet tarafından yönetilen çiftçi pazarları, kiralanmış pazarlar (üretici tüzel kişilikler tarafından yönetilen), arz-talep pazarları, satış noktaları (kiosklar) ve sokak satıcıları dahil olmak üzere çeşitli kanallardan tedarik edilmektedir. Toptan tedarik pazarları, devlet işletmeleri tarafından yönetilmektedir. Tütün, bal ve odun kömürü dahil olmak üzere ihracata elverişli ürünler, uzmanlaşmış devlet iş grupları aracılığıyla yönetilmektedir. 275/2024 Sayılı Karar, üreticilerin ihracat kalemlerinin planlanan üretiminin %100'ünü devlet tüzel kişilikleriyle sözleşme yapmasını gerektirmektedir.

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

İthalat

Küba, gıda arzının yaklaşık %70-80'ini ithalat yoluyla sağlamaktadır. Yerli tarımsal üretim düştükçe, dış tedarikçilere olan bağımlılık artmıştır. Tarımsal ithalat, toplam ithalatın önemli bir kısmını tekabül etmektedir. Ülkenin ana tedarikçileri Birleşik Devletler (tarımsal ürünler), Brezilya (pirinç, soya yağı ve tavuk), Vietnam (pirinç), Arjantin (pirinç), Kanada ve Fransa (buğday), Rusya (soya yağı), İspanya, Çin ve Meksika'dır. Küba'ya ABD'nin tarımsal ihracatı Ocak-Eylül 2025 döneminde 359 milyon ABD dolarına ulaşarak yıllık bazda %15 artış göstermiştir. Aralık 2001'den bu yana kümülatif ihracat 8 milyar ABD dolarını aşmıştır. Ana ürünler arasında tavuk (ihracatın %82'si), mısır, buğday, soya yağı keki, soya fasulyesi, pirinç ve domuz eti bulunmaktadır. Küba, yılda 2 milyar ABD dolarından fazla gıda ve tarımsal ürün ithal etmeye devam etmektedir.⁸ İthalat şunları içerir: tahıllar (buğday, mısır, pirinç), kümes hayvanları (özellikle tavuk), süt ürünleri, soya fasulyesi ve bitkisel yağlar, işlenmiş gıda ürünleri.⁹ Yıllar içinde yerli tarımsal üretim düştükçe, dış tedarikçilere olan bağımlılık artmıştır.

İhracat

Küba'nın tarımsal ihracatı 2024'te yaklaşık 1,3 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. En önemli ihracat ürünleri şunlardır:¹⁰

Tütün ve Puro: İhracat değeri 2024 yılı itibariyle 400-410 milyon ABD dolarıdır. Toplam Küba ihracatı içindeki payı: yaklaşık %31 civarındadır. Premium Küba purosunu, Habanos S.A. aracılığıyla küresel olarak pazarlanan ülkenin en değerli tarımsal ihracatı olmaya devam etmektedir.

Kahve: İhracat değeri 2024 yılı itibariyle yaklaşık 5-10 milyon ABD dolarıdır.

Meyve ihracatı: Tropikal meyveler, narenciye, fındık ve gıda hazırlıklarını içerir. İhracat değeri 2024 yılında yaklaşık 20-50 milyon ABD dolarıdır.

⁸ [Cuba | USDA Foreign Agricultural Service](#)

⁹ [Cuba's declining agricultural production and consumption hit staple commodities | Economic Research Service \(usda.gov\)](#)

¹⁰ [Cuba's Top Exports 2024 \(worldstopexports.com\)](#)

3. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

3.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Küba, 15 eyalet ve özel bir bölge olan belediye Isla de la Juventud'a adası olmak üzere toplam 16 idari birime bölünmüştür. Ana tarımsal bölgeler şunlardır:

Pinar Del Rio: Öncü tütün yetiştirme bölgesi (Vueltabajo) olup, ayrıca pirinç, kahve ve bal üretimi gerçekleştirilmektedir. Vietnam şirketleri Los Palacios belediyesinde pirinç üretimine yatırım yapmaktadır.

Villa Clara: Organik şeker ve sıvı klor dahil olmak üzere çeşitlendirilmiş tarımsal üretimle önemli şeker üretim eyaletidir.

Camaguey: Önemli tarımsal potansiyele sahip ana sığır yetiştirme bölgesidir.

Guantanamo (Baracoa): Birincil kakao üretim bölgesidir. Kakao üretimi ve pazarlanması için Küba-Slovakya ortak girişimi olan Baracoa S.A. kurulmuştur. Baracoa S.A. ortak girişimi, Küba'dan Alimentos y Bebidas S.A. (Alimcor S.A.) ticari şirketleri ve Slovak menşeli Proxenta S.A. arasındaki ittifakın bir sonucu olarak kurulmuştur.¹¹

Havana ve Mayabeque: Kent tarımı girişimleri, yerel tüketim için sebze, meyve ve çeşitli otlar üretmektedir.

Küba hükümeti, tarımsal kalkınma için çeşitli hedefler belirlemiştir:

Gıda Güvenliği: Her bölgenin tükettiği gıdanın en az %30'unu üretecek şekilde belediye düzeyinde kendi kendine yeterliliğe ulaşmak.

İthalat İkamesi: Gıda ithalat bağımlılığını mevcut %70-80 seviyelerinden daha sürdürülebilir seviyelere düşürmek.

Pirinç Üretimi: Yıllık talebin %86'sını temsil eden 2030 yılına kadar 600.000 ton hedefine ulaşmak.

Yabancı Yatırım: Tarım işletmeciliği, tarımsal biyoteknoloji ve hayvansal üretimde yabancı sermaye çekmek.

3.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

AZCUBA: 2011'de kurulan ve doğrudan Bakanlar Kurulu'na rapor veren devlet şeker iş grubudur. Grup bünyesinde 56 aktif şeker değirmeni işleten 13 bölgesel şeker işletmesi, 10 ulusal düzeyde destek işletmesi, TECNOAZUCAR (Şeker ve yan ürünlerin satışı), TRANZMEC (Ulaşım ve mekanizasyon hizmetleri), ZERUS (Yabancı yatırım muadili), AZUIMPORT (Şeker sektörü ithalat ajansı), AZUMAT (Lojistik ve depolama) bulundurmaktadır.

TABACUBA: Toplam 45 şirketten oluşmakta olup, Küba'nın tütün endüstrisini yönetmektedir Grup bünyesinde; 14 tarımsal şirket, 7 Agro-sanayi şirketi, 9 bükülmüş tütün şirketi, 4 Sigara şirketi, 5 sigorta şirketi ve 1 Araştırma Enstitüsü barındırmaktadır. Ayrıca Ortak girişimler arasında Habanos S.A. (premium puro pazarlaması), Brascuba Cigarrillos S.A. ve Internacional Cubana de Tabacos S.A. bulunmaktadır.

---

¹¹ [Cubadebate](#)

La Coloma Balıkçılık Şirketi: Istakoz ve deniz ürünleri ihracatı yoluyla yılda yaklaşık 22 milyon ABD doları katkı sağlayan önde gelen balıkçılık işletmesidir.

GELMA (MINAG Projeleri ve Mühendislik Şirketi): Tüm eyaletlerde ofisleri bulunan agrosanayi yatırımları için danışmanlık hizmetleri sunmaktadır.

3.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

Hükümet Ajansları

Tarım Bakanlığı (MINAG):

Veteriner Tıp Enstitüsü (IMV): Tarım Bakanlığı, hayvan ve hayvansal ürünlerin ithalatını düzenlemekten sorumludur.

Ulusal Bitki Sağlığı Merkezi (CNSV)

Beslenme ve Gıda Güvenliği Enstitüsü (INHA)

İthalat/İhracat Ajansları

ALIMPORT

Küba Gümrük İdaresi

Standartlar ve Düzenleyici Kurumlar

Ulusal Standartlar Ofisi (NC)

Küba Endüstriyel Mülkiyet Ofisi (OCPI)

3.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Küba'daki ithalat süreci, ithalatın yasallığını ve uygun organizasyonunu sağlamayı amaçlayan çeşitli düzenlemeler ve gereklilikler içermektedir. Küba'ya yapılan tüm tarımsal ithalat, ürün kategorisine bağlı olarak özel belgeler gerektirir. Genel olarak aşağıdaki belgeler gereklidir:

Küba'da, tüm tarımsal ithalatlar özel belgeler gerektirir; bunlar ürün türüne (bitkisel, hayvansal, işlenmiş gıdalar, tohumlar vb.) göre değişir. Ancak ortak bir temel belge seti ve kategori başına ek gereklilikler vardır.

Ürün türüne bakılmaksızın, Küba Gümrüğü aşağıdaki standart ticari belgeleri gerektirir:

Ticari Fatura, Konşimento / Hava Yolu Taşıma Belgesi, Paket Listesi, Menşe Sertifikası, Sigorta Poliçesi, Muayene veya Kalite Sertifikası, İthalat İzni / Sağlık Kaydı (Ulusal Hijyen Enstitüsü (INHEM) tarafından verilir.)

Bitkisel Ürünler (tahıllar, meyveler, tohumlar, odun vb.) için ise Küba Tarım Bakanlığı tarafından verilen Bitki Sağlığı İthalat İzni gereklidir. Şunlar için geçerlidir: Canlı bitkiler ve bitki parçaları, Tohumlar, Tahıllar, meyveler, sebzeler, Odun ve orman ürünleri, Hayvan yemi ve yem, Bitki Sağlığı Sertifikası (Menşe Ülkesi)

Öte yandan etiketler İspanyolca olmalıdır ve Şunları içermelidir: Ürün adı, İçerikler, Menşe ülkesi, Son kullanma tarihi, Net içerik, Üretici bilgisi

3.4 Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır? Varsa yetkilendirilmiş gözetim şirketleri hangileridir?

Sevk Öncesi İnceleme (SÖİ) kapsamında, firmalarımız ithalat ve ihracata konu tüm ürünlere yönelik S.I.S CUBACONTROL S.A.¹² adlı yetkilendirilmiş gözetim şirketinin kontrolüne tabidir.

3.5 Sektördeki Önemli Fuarlar (milli katılım olup olmadığı) ve Tarihleri

FIAGROP - Uluslararası Tarımsal Endüstriyel Gıda Fuarı¹³

Tarihler: 16-22 Mart 2026 (XXVII Edisyon)

Yer: Rancho Boyeros Fuar Alanı, Havana, Küba

Organizatör: Empresa de Ferias Agropecuarias, Tarım Bakanlığı, Gıda Endüstrisi Bakanlığı, AZCUBA ve Küba Ticaret Odası sponsorluğunda.

FIAGROP 2026, ürün ve hizmet sergileri, çalıştaylar, konferanslar, ürün lansmanları ve iş toplantıları aracılığıyla katılımcılar arasında bilgi alışverişi için bir platform görevi görmektedir. Bu etkinlik sektörel politikalar, iş ve yatırım fırsatlarının yanı sıra sektörle ilgili bilimsel potansiyel ve uluslararası trendler hakkında bilgi sunarak katılımcı ülkeler arasındaki ticari faaliyetlerin güçlendirilmesine zemin hazırlamaktadır.

Kübalı ve yabancı şirketler arasındaki müzakereler için bir platform olarak fonksiyon görmektedir. Tarımsal sanayi yatırım fırsatları (gıda üretimi, hayvancılık ve tarımsal sanayi) teşvik edilmektedir. İş turları, iş forumları ve proje sunumları yapılmaktadır.

Katılım: 2025 yılında 38 ülkeden delegasyonun katıldığı etkinlik beklentileri aşmıştır; işbirliği anlaşmaları, niyet mektupları ve devlet kurumlarının, araştırma merkezlerinin, üreticilerin ve yeni ekonomik aktörlerin çalışmalarına övgüler yapılmıştır. 80'den fazla yabancı şirket ve 46 iş adamının otuza yakın sözleşmeye imza atması, gelecek işbirliklerinin önünü açmıştır.

Habanos Festivali: Birinci sınıf puro tutkunlarına yönelik, fabrika turları, tadımlar ve ticari etkinliklerin yer aldığı yıllık uluslararası bir etkinliktir. Ünlü Küba puro endüstrisinde dünyanın en önemli etkinliklerinden biri olan ikonik Festival, ABD'nin baskısıyla adanın gergin enerji durumu nedeniyle ertelenmiştir. Habanos S.A.'dan yapılan resmi açıklamaya göre, organizasyon komitesi, "bu uluslararası etkinliği karakterize eden kalite, mükemmellik ve deneyim standartlarını korumak amacıyla" 23-27 Şubat'ta yapılması planlanan 26'ncı edisyonun askıya alındığını duyurmuştur. Ortak girişimden yapılan açıklamada, festivalin her yıl "Habanos'un kültürünü, geleneğini ve prestijini kutlamak için dünyanın dört bir yanından meraklıları, uzmanları, dağıtıcıları ve uzman medyayı bir araya getirdiği" ve bu nedenle erteleme kararının "etkinliklerin tam gelişimi için en uygun ortamı sağlamayı amaçladığı" belirtilmiştir.¹⁴

FITCuba: Uluslararası Turizm Fuarı (6-10 Mayıs 2026) - tarımsal turizm ve yemek hizmeti sektörleriyle ilgilidir.

¹² <https://www.cubacontrol.com.cu/>

¹³ <https://fevexhabana.net/fiagrop/>

¹⁴ <https://apnews.com/article/cuba-tabaco-crisis-petroleo-eeuu-sanciones-aff0242f7e65a7aadacffe782cb4bfac>

3.6 Varsa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Tarım Bakanlığı (MINAG)

Tarım Bakanlığı, tarım politikası ve tedarikinden sorumlu birincil devlet kurumudur. MINAG aşağıdaki konularda ihale açar:

- Tarım ekipmanları ve makineleri
- Sulama sistemleri ve altyapısı
- Gübreler, pestisitler ve tarımsal girdiler
- Tarımsal kalkınma için danışmanlık hizmetleri
- Şeker fabrikası onarımı ve modernizasyonu
- Tarım makineleri ve ekipmanları
- Şeker kamışı için gübreler ve herbisitler
- Enerji üretim ekipmanları

4. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar

Önemli zorluklara rağmen, Küba'nın tarım sektörü uluslararası ihracatçılar için çeşitli fırsatlar sunmaktadır, Küba'da tüketilen gıdanın %70-80'i ithalattan geldiği için, kümes hayvanları, domuz eti, tahıllar, süt ürünleri ve işlenmiş gıdalar dahil olmak üzere tarım ürünlerine sürekli bir talep vardır. Küba, tarıma yönelik yabancı yatırımları aktif olarak şu yollarla aramaktadır:

- Devlet işletmeleriyle ortak girişimler (%51 Kübalı, %49 yabancı tipik)
- Uluslararası Ekonomik Birliği Sözleşmeleri (IEAC)
- Arazi yönetimi imtiyazları (yeni arazi yasası, süreleri 20 yıla uzatıyor, yenilenebilir)

Öncelikli alanlar arasında tarım işletmeciliği, tarımsal biyoteknoloji, hayvancılık ve gıda işleme yer almaktadır.

Küba hükümetine göre, yabancı yatırımların teşvik edildiği öncelikli değer zincirleri şunlardır: Pirinç, tahıl ve hububat üretimi, Meyve ve sebze, Şeker kamışı, Hayvancılık (et ve süt), Kahve, kakao ve bal, Ormancılık ve odun kömürü.¹⁵ Bu alanlar, üretimi artırmayı ve ithalatı azaltmayı amaçlayan 1 milyar ABD dolarının üzerinde planlı yatırımı içeren bir programın parçasıdır.

Küba hükümeti, Küba Tarım Bakanlığı (MINAG) aracılığıyla yıllık olarak bir fırsatlar portföyü yayınlamaktadır.¹⁶

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler

Amerika Birleşik Devletleri, 1961 yılında Küba ile diplomatik ilişkilerini resmen kesmiş ve 1962 yılında, Birleşik Devletler ile Küba arasındaki tüm ticarete ambargo koymuştur. Bu

¹⁵ <https://www.minag.gob.cu/cartera/inversion-extranjera-2024-2025-minag-y-priorizados/>

¹⁶

<https://inviertaencuba.mincex.gob.cu/es/buscar/?csrfmiddlewaretoken=yTTkByhT68hK1STQTMDOvblmVTmGuiSQAzpozOD7vgpYZsISl8scctddfb3bQgw&q=&sector=8>

ambargoya, Birleşik Devletler'deki Küba'ya ait varlıkların tamamen dondurulması ve ABD'nin Küba'daki kamu ve özel yatırımlarının yasaklanması da dahil edilmiştir. ABD ticaret ambargosu yürürlükte olup şunları gerektirmektedir: Sadece nakit işlemler (krediye izin verilmez), İhracat için Sanayi ve Güvenlik Bürosu (BIS) onayı, Yabancı Varlıklar Kontrol Ofisi (OFAC) uyumluluğu, Küba kuruluşları için ABD bankacılık hizmetlerine sınırlı erişim.

Bununla birlikte ABD-Küba ilişkilerindeki değişiklikler ticaret politikalarını etkileyebilir. Ocak 2025'te Küba, ABD'nin terörizmi destekleyen devletler listesine yeniden dahil edilmiş olup, bu durum ticaret finansmanını ve ilişkilerini potansiyel olarak etkileyebilir.

Türk yatırımcılarının karşılaştıkları sorunların başında bürokratik işlemlerde aşırı derecede ağır işleyiş, işlemlerin hızlandırılmasının mümkün olmaması gelmektedir. Bürokratik işlemlerin uzun vakit alması ve bir şirketin bırakın bir ofis açması ihracat ve ithalat işlemlerini başlatması için minimum 2 ay (60 gün) bekleyerek, işletmenin çeşitli Küba makamlarınca onaylanması süreçlerinden geçmesi nedenleri ile sonuçta her hangi bir yeni yatırımın gerçekleştirilmesi en az bir yılda tamamlanmaktadır. Bu süreç sadece görüşmelere gelen ve 2 ay sonra pazardan vaz geçerek başka Latin Amerika ülkelerine giden Türk şirket örneklerinin çoğalmasına neden olmaktadır.

Diğer bir sorun ise ülkedeki altyapı eksiklikleridir. İnternet kullanımı, son derece pahalı ve hizmet olarak alınmasında süreklilik açısından zorlukların olduğu bir alt yapı sorunu mevcuttur. 2016 yılında Ericson Şirketi vasıtasıyla Kübalı telekomünikasyon şirketi ETECSA arasındaki sözleşme ile başlatılan işbirliği çerçevesinde 2019 yılı Ocak ayından itibaren mobil telefonlara da 3G internet verilmeye başlanmış ve ayrıca hizmet kalitesinin artırılması şeklinde internete yönelik sorunların bir ölçüde aşılması sağlanmıştır. Ancak diğer alt yapı problemlerinin yanı sıra hala elektrik iletim alt yapısındaki ve enerji üretim kapasitesindeki eksiklikler nedeniyle talep karşılanamamakta, dolayısıyla ülke genelinde sık sık elektrik voltaj düşüklükleri ile birlikte elektrik kesintileri yaşanmaktadır.

Pazara girişte rakip firmaların etkinliği kültürel, dil ve tarihi etkililerle zorlu bir mücadeleye neden olmaktadır. Bunun sonucunda, ticarete hâkim olan özellikle İspanyol, Fransız ve İtalyan firmaların pazardaki kontrollerinin ülke yönetiminin en üst seviyelerinden sağlandığı kuvvetli ticari bağların yanı sıra kültürel bağların da önem kazandığı görülmektedir. Ancak pazara girdikten sonra ve ticari ilişkilerin zaman içinde pekişmesi sonucunda Küba kurumlarınca “*sadakat*” anlamında geleceğe yönelik yatırımlarda kolaylık sağlanmaktadır.

Rejimi dolayısıyla Küba ekonomisi büyük oranda dışa kapalı, merkezi bir ekonomidir. Bu kapsamda istatistiklerin yayımlanması ve bilgi paylaşımında şeffaflık bulunmamaktadır. Diğer taraftan her bir yabancı şirket ile farklı farklı sözleşmelerin imzalanması ve her şirkete ayrıcalıkların farklı olması şirketlerin müzakerelerdeki gücüne ve ülkelerin devlet olarak kültürel ve siyasi nüfuzlarına bağlıdır.

Küba'da yatırım yapmayı hedefleyen Türk firmalarından önünde en önemli engel olan ABD'nin bu ülkeye yönelik uyguladığı mali, ekonomik ve ticari yaptırımlar sebebiyle; uluslararası ticari bankaların çoğunun Küba'ya kredi işlemleri yapmaması sonucunda; Türk firmaları dahil pek çok yabancı firmanın Avrupa'da İngiltere, İspanya, Almanya, İtalya ve Fransa gibi bazı ülkelerdeki bankalardan yüksek maliyetli sigorta ve kredi bulma çabalarına neden olmaktadır.

Özellikle gelişmiş ülke şirketleri (İspanya, Fransa, Çin, Rusya, gibi) finansal sorunları aşabilmek amacıyla değişik yöntemler uygulamışlardır. Her ülke kendine ait Teknik ve

Müşavirlik firmalarının yanı sıra kendi Bankalarını da sisteme dâhil ederek göstermelik bile olsa banka şubeleri açmışlar ve devlet desteklerine dayalı çeşitli kredilendirme, sigorta ve para transferleri imkanlarını geliştirmişlerdir. Bu anlamda Küba pazarında Türk şirketlerini destekleyecek özellikle para transferleri ve kredilendirme-sigortalama anlamında mali destek verecek bir yapı bulunmamaktadır.

6. Sektöre ilişkin Firmalara Öneriler

Küba piyasası sabır isteyen, meşakkatli bir piyasadır. Ancak bir o kadar da her şeye ihtiyacı olan, ekonomide sosyalist rejim nedeniyle kuralları ve yönetim biçimi tümüyle devlet elinde olan bir pazardır. Ancak bu sorunları aşan Latin Amerika ülkelerinin yanı sıra, kültürel bağlarında etkisi ile gelişmiş ülke şirketleri de piyasada faaliyette bulunmaktadır. Öte yandan Ambargo yüzünden finansal sorunlar yaşamakta olan piyasada, ülke genelindeki internet ve telefon altyapısında büyük zayıflıklar gözlenmekte ve firmalarla iletişimde zorluklar yaşanmaktadır.

Küba'da her hangi bir yabancı ülke şirket yetkilisinin iş görüşmelerine başlarken dikkat etmesi gereken bazı hususlar bulunmaktadır. Küba'da, yabancı şirketin ilgilendiği alandaki ürün kodları ve / veya konsinye ile ilgili olan ürünleri ithal etme yetkisine sahip şirketleri öğrenmek için Küba Ticaret Odası ile doğrudan bağlantı kurup, ziyaret etmek gerekmektedir. Küba Ticaret Odası'nın vereceği bilgiler sayesinde doğrudan yabancı şirket ilgili sanayi gruplarına ait ithalatçılar ve/veya ihracatçıların veya girdi ve çıktılar ile doğrudan bağlantılı olarak, ithalat veya ihracatta yetkili ortak girişimlerin listesini elde edebilir.

Mevzuat gereği; Kübalı şirketlere yapılan ödemeler ise ABD Doları hariç diğer güçlü para birimleri (Euro, Kanada doları, İngiliz Sterlini vb.) kullanılarak yapılmalıdır. ABD para birimi cinsinden ya da ABD dolarının iştirak ettiği para birimi ile yapılamaz ve ayrıca herhangi bir ABD Bankası veya ABD dışında başka ülkelerdeki ABD bankaları aracılığıyla para birimi transferi ile herhangi bir ücret ya da ödeme yapılamaz. Ancak fiiliyatta Kübalı tarafların yabancı firmalarla, ihracat ve ithalat işlemleri için yaptıkları anlaşmalar çerçevesinde; ABD doları cinsinden ödemelerin yapıldığı ve Avrupa bankalarındaki hesapların kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Küba'da ofisleri bulunan yabancı şirketler ticari ilişkilerini geliştirmekte kolaylık yaşasa da doğrudan bir Anlaşmanın imzalanmasında yetkili olamazlar. Yabancı şirketler Küba Ticaret Odası'na önerilen yerel şirketlerle, herhangi bir arabuluculuk hizmeti almaksızın, doğrudan iletişim kurabilir, teklifler sunabilir veya herhangi yetkili danışmanlık firmasından hizmet satın alabilirler. Aynı iletişim, kataloglar veya diğer örnek biçimdeki iletişim araçları ile de gerçekleştirilebilir. Türk işadamları, faaliyet için akredite oldukları sektörde şirketlerle ticarileştirmek amacıyla herhangi bir hükümet iznine gerek duymadan, doğrudan ticari ilişkilerini sürdürebilirler. Ulusal topraklarda ticaret işlemleri bir Küba ithalat şirketi veya ticaret acentesi aracılığıyla yapılabilir. MINCEX tarafından öngörülen düzenlemeye göre, Küba tüzel kişiliği alındıktan üç yıl sonra yabancı sermayeli şirket, yılda en az 500 bin ABD Doları'ndan az olmayan bir iş hacmine sahip olmak üzere bir şube açmak için Küba Cumhuriyeti Devleti Ticaret Odası'na başvurabilir.

Bununla birlikte Ödeme koşulları 365 gün olup (sözleşmeler yapılırken L/C koşulları 1 yıldan daha kısa olabilmektedir, pek çok Türk şirketi uygun L/C koşullarında sözleşmeler yapmaktadır), ambargo nedeniyle Türkiye ve diğer ülke bankalarından veya şirketlerinden kredi imkanı bulunmamaktadır. Avrupa ülkelerinden sigorta yapma imkanlarının olduğu

duyumlarına ulaşılmaktadır. Ticaretin yapılmasında tüm koşullar her firma için ayrı şekilde yapılan sözleşmeler ile farklı farklı ve gizli bir şekilde belirlenmektedir. Türk firmalarının bu pazarı araştırmak veya yetkililerle görüşmek için buraya yapacakları ziyaret çok önemlidir ve ziyaret öncesi mutlaka Ankara'daki Küba Büyükelçiliği'nden şirket yetkilisi için " iş vizesi (business visa)" (yeşil pasaport için gerekmiyor) almak gerekmektedir.

7. Belirtilmesinde Fayda Görülen Diğer Hususlar

Küba'nın tarım modeli, düzenlenmiş kullanım haklarıyla devlet kontrolündeki arazi mülkiyetine dayanmaktadır. Temel ilkeler şunlardır: Tarım arazilerinin çoğunun devlet mülkiyetinde olması, İntifa hakkı yoluyla üreticilere arazi tahsisi, Arazi devri ve kullanımının düzenlenmesi, Gıda egemenliğine ve ulusal üretime öncelik verilmesi, Bitki Sağlığı Düzenleme Sistemi (Bitki Sağlığı). Bitki sağlığı sistemi, MINAG tarafından uzmanlaşmış kurumlar aracılığıyla kontrol edilmektedir.

Küba'da tarım sektörü; Toprak Koruma ve Gübreler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (2021), Devlet Bitki Koruma Servisi Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 85 sayılı Ormancılık Kanunu yasal çerçeveyi belirler.

8. Genel Değerlendirme

Küba'nın tarım sektörü, uluslararası iş birliği için seçilmiş fırsatlar sunarken aynı zamanda ciddi zorluklarla karşı karşıya kaldığı kritik bir dönüm noktasında bulunmaktadır. Sektör, çoğu kategoride dramatik düşüşler yaşamaktadır. Şeker üretimi milyonlarca tondan tarihi düşük seviyelere düşmüştür. Domuz eti üretimi %85'ten fazla azalmıştır. Pirinç, sığır eti, kümes hayvanları ve süt ürünleri de önemli ölçüde yetersizliklerle karşı karşıyadır. Küba, gıda tüketiminin %70-80'i için ithalata bağımlı olup, ithalata yılda yaklaşık 2 milyar ABD doları harcanmaktadır. Sektör, girdi eksikliği (gübre, pestisit ve yakıt), eski altyapı, işgücü kıtlığı ve belgelenmiş verimsizlikleri olan devlet kontrollü bir dağıtım sistemi (Acopio) dahil olmak üzere temel engellerle karşı karşıyadır. Buna karşın zorluklara rağmen, Küba, birinci sınıf tütün, rom ve alkollü içkiler, bal ve seçilmiş deniz ürünlerinde rekabet avantajını korumaya devam etmektedir.

İhracatçılar için Küba, kümes hayvanları, tahıllar ve süt ürünlerine yönelik istikrarlı talebin olduğu, küçük ama güvenilir, sadece nakit ödeme yapılan bir pazar temsil etmektedir. Bununla birlikte, düzenleyici gerekliliklere, ödeme koşullarına ve siyasi risklere dikkat etmek şarttır.

Yatırımcılar için ise, özellikle pirinç üretimi, süt ürünleri ve gıda işleme alanlarında devlet işletmeleriyle ortaklık fırsatları mevcuttur.

Sektörün geleceği, Küba'nın yabancı sermayeyi çekme, tarım uygulamalarını modernize etme ve devlet kontrolündeki dağıtım sistemlerini reforme etme yeteneğine bağlıdır. Uluslararası katılım, zorlu olsa da, Küba'nın gıda güvenliği ve ekonomik istikrarı için hayati önem taşımaktadır.

9. Yararlı Adresler

- Tarım Bakanlığı: <https://www.minag.gob.cu/>
- Dış Ticaret ve Yatırım Bakanlığı: <https://www.mincex.gob.cu/es/portal/>
- Küba Cumhuriyeti Ticaret Odası: <http://www.camaracuba.cu/index.php/es/>
- Özel Kalkınma Bölgesi (ZED Mariel): <http://www.zedmariel.com/en>
- Business Directore of The Republic Of Cuba: <https://www.negocioscuba.cu/>
- Küba Cumhuriyeti Gümrük Genel Müdürlüğü <http://www.aduana.gob.cu/index.php/english>